

Helse- og omsorgsdepartementet
Postboks 8011 Dep
0030 OSLO

Deres ref.:
Saksbehandler: ACB
Vår ref.: 08/6354
Dato: 10.09.2008

Høring - Forslag til endringer i forskrift om leges melding til politiet om unaturlig dødsfall og lignende - Obligatorisk tilbud om dødsstedsundersøkelse ved plutselig uventet barnedød

Helsedirektoratet viser til departementets høringsnotat av 13. mai 2008.08.22.

Direktoratet viser til tidligere innspill i saken, senest vårt notat av 16.4.2008. Våre merknader til departementets forslag om iverksetting av dødsstedsundersøkelser fremgår i hovedsak av dette notat.

Direktoratet har startet arbeidet med etablering av et tilbud om dødsstedsundersøkelser i samarbeid med Ullevål universitetssykehus, og St.Olavs hospital. Til orientering vedlegges de innspill vi har mottatt fra de to helseforetakene i forbindelse med denne høringen.

Departementet foreslår endringer i forskrift om meldeplikt til politiet ved unaturlig dødsfall. Forskriftens hovedregel er at "dersom det er grunn til å tro at et dødsfall er unaturlig, har leger plikt til å underrette politiet snarest mulig, jf. helsepersonelloven § 36 tredje ledd. Plutselig, uventet barnedød vil normalt omfattes av meldeplikten jf. definisjonen om "unaturlig dødsfall" i § 2. Det foreslås to nye bestemmelser i forskriften.

§ 3 Journalføringsplikt

Departementet foreslår en ny § 3 som slår fast at "observasjoner og funn ved dødsstedsundersøkelse i regi av helsetjenesten skal nedtegnes i avdødes journal".

Direktoratet har for det første noe vanskelig for å se at bestemmelser om journalføring naturlig hører hjemme i forskrift om meldeplikt til politiet. Hjemmelsgrunnlaget drøftes ikke.

Videre finner vi grunn til å stille spørsmål ved behovet for en særlig regulering av journalføringsplikten når vi allerede har journalforskriften. Direktoratet legger her til grunn at den praksis som er etablert i dag, hvor det døde barnet skrives inn ved sykehuset, at den også gir grunnlag for at undersøkelser av det døde barnet skal nedtegnes i barnets journal. Departementet drøfter ikke forholdet til journalforskriften, og da heller ikke om denne forskriften ivaretar krav om journalføring også når det

Helsedirektoratet Divisjon spesialisthelsetjenester
Avd. sykehustjenester

gjelder dødsstedsundersøkelser. Dette er viktige rettslige avklaringer som er fraværende i notatet, og direktoratet vurderer det som uheldig.

§ 4 første ledd: Rettsmedisinerens tilgang til journal

Det foreslås en ny § 4. I første ledd presiseres rettsmedisiners rettigheter når det gjelder tilgang til journal.

Helsedirektoratet har også her vanskelig for å se at dette er en bestemmelse som naturlig hører hjemme i en forskrift om meldeplikt til politiet, og vi stiller spørsmål ved om helsepersonelloven § 36 som hjemmelsgrunnlag gir den nødvendige hjemmel for en slik regulering.

Etter helsedirektoratets vurdering er de foreslåtte reguleringene ikke problematiske i seg selv. Direktoratet slutter seg til at det bør være en plikt til å journalføre funn og vurderinger fra slike undersøkelser, og vi slutter oss videre til at det i forbindelse med rettslige obduksjoner bør være anledning til å utlevere nødvendig journalopplysninger til den rettsmedisiner som skal foreta undersøkelsen. Det er hjemmelsgrunnlag og forskriftens plassering, samt også manglende drøftelse av forholdet til annen lovgivning som etter direktoratets vurdering er problematisk.

Formuleringer i høringsnotatet om at rettsmedisiner selv skal vurdere hvilke opplysninger som er nødvendige gjør det etter direktoratets vurdering nødvendig å presisere at rettsmedisiner er den som bestiller hvilke opplysninger som er nødvendig, men det vil være journalansvarlig i den enhet som har barnets journal som er ansvarlig for beslutning om hvilke opplysninger som er relevante og skal utleveres.

§ 4 annet ledd: utvidet meldeplikt til politiet.

Det foreslås videre at dokumentasjon fra dødsstedsundersøkelsen skal utleveres til politiet. Vilkåret er at "det viser seg at dødsårsaken kan skyldes en straffbar handling".

Det er direktoratets vurdering at det er nødvendig å foreslå en utvidelse av meldeplikten til politiet i den grad det er ønskelig at politiet orienteres om funn av betydning for fastsetting av dødsårsaken. En slik plikt følger ikke direkte av dagens forskrift. Direktoratet savner imidlertid en drøftelse av i hvilken grad helsepersonelloven § 36 gir tilstrekkelig hjemmel til den utvidelse som foreslås.

Det er direktoratets vurdering at det er svært uheldig at meldeplikten knyttes til "en straffbar handling". Spørsmålet om hva som ligger i begrepet "straffbar handling" behandles ikke i høringsnotatet, og det er heller ikke knyttet merknader til dette vilkåret. Det er for det første uklart hva som ligger i dette begrepet, og videre finner vi grunn til å stille spørsmål ved hvilke forutsetninger helsepersonell har når det gjelder å vurdere om denne forutsetningen er oppfylt.

Departementet har valgt en løsning for iverksettelse av dødsstedsundersøkelser som innebærer et tilbud fra helsetjenesten, et tilbud om helsehjelp. Foretakene skal selv forestå undersøkelsen, og rettsgrunnlaget er samtykke fra foreldrene. Dette innebærer etter direktoratets vurdering at spørsmål som er knyttet til det strafferettslige ikke kan ivaretas i denne undersøkelsen. Det er politiets og ikke helsetjenestens oppgave, å vurdere hva som er straffbart. Departementet kan ikke overlate til

helsetjenesten å ivareta politiets og påtalemyndighetenes oppgaver. Hva som er straffbart bør således heller ikke knyttes til meldeplikten.

Helsetjenestens oppgave i denne saken er først og fremst å avklare dødsårsak. I den grad helsepersonell skal ha en varslingsplikt overfor politiet etter at dødsfallet er meldt som unaturlig, bør det knyttes til spørsmål om dødsårsak.

Meldeplikten i dag gjelder i utgangspunktet kun det objektive faktum at barnet er død, og at legen anser dødsfallet for å være unaturlig. Legen må imidlertid bl.a. ta stilling til

- om det foreligger spesielle omstendigheter ved dødsfallet
- om det er noe som tyder på drap
- om det er grunn til å anta at døden er voldt ved en straffbar handling

Meldeplikten gjelder derfor også der det ikke er grunn til å anta "at døden er voldt ved en straffbar handling". I dagens meldeskjema, skal legen også svare på spørsmål om mulig dødsårsak, og det skal krysses av på spørsmål om legen har grunn til å tro at spørsmål om årsak vil kunne bli endret. Det er således en rekke forhold knyttet til det første møtet mellom legen og foreldrene med det døde barnet som kan sies å omfattes av meldeplikten, og direktoratet legger til grunn at dette er innenfor rammen av den hjemmel som helsepersonelloven § 36 gir. Det er imidlertid ikke legens plikt å følge opp slike opplysninger dersom de fremkommer på et senere tidspunkt.

Det er direktoratets vurdering at det er en slik utvidelse av meldeplikten som bør vurderes. En utvidelse i tid, en meldeplikt etter en undersøkelse av dødsstedet, en melding om forhold som var ukjent på tidspunkt for den første meldingen. En slik meldeplikt vil etter direktoratets vurdering ligge innenfor den hjemmel som helsepersonelloven § 36 gir.

Direktoratet foreslår på denne bakgrunn at meldeplikten knyttes til "dødsårsaken". Meldeplikten bør omfatte *funn og observasjoner fra dødsstedet som dokumenteres i journalen, og som kan ha betydning for fastsetting av dødsårsaken.*

Med en slik løsning vil også det hensyn som har vært vektlagt i "barnedødsårsaksprosjektet", betydningen av at familien også renvaskes der det er tvil om det foreligger noe straffbart, ivaretas. Dersom meldeplikten knyttes til det straffbare vil ikke opplysninger gå til politiet der undersøkelsen bekrefter det motsatte.

Hvem som har meldeplikt

Direktoratet savner videre en drøftelse av hvem som blir ansvarlig for meldingen. Er det den legen som har mottatt barnet på barneavdeling og opprettet en journal på barnet der som skal melde funn til politiet, eller er det den lege som deltar i dødsstedsundersøkelsen, eller begge? Her er uavklarte spørsmål, som direktoratet vil ta med inn i arbeidet med organiseringen av denne delen av helsetjenesten, det er like fullt uheldig at disse spørsmålene avklares i høringsnotatet.

Etter direktoratets vurdering hadde det vært hensiktsmessig om departementet hadde vurdert og drøftet behovet for også å knytte denne meldeplikten til tjenesten, og ikke bare som en plikt for den enkelte lege. Det er direktoratets vurdering at meldeplikten etter dødsstedsundersøkelser burde være *en oppgave for tjenesten* og ikke for det

enkelte helsepersonell. Det krever en hjemmel i tjenestelovgivningen i tillegg til helsepersonelloven. Det er tjenesten som blir ansvarlig for gjennomføring av dødsstedsundersøkelser og det bør vurderes om også tjenesten bør følge opp meldeplikten.

Konklusjon

Helsedirektoratet kan ikke slutte seg til de foreslåtte endringer i forskrift om meldeplikt til politiet slik de her er utformet.

Departementet har valgt en løsning hvor dødsstedsundersøkelser skal være et ansvar for helsetjenesten, og det innebærer at de strafferettslige hensyn i saken ikke kan ivaretas. Meldeplikten må av den grunn også begrenses til det som omfattes av helsetjenestens oppgaver og ansvar.

Vennlig hilsen

Hans Petter Aarseth e.f.
divisjonsdirektør

Arne Lindstad
fung. avdelingsdirektør

Dokumentet er godkjent elektronisk

Vedlegg